

Författare: Akbar Golrang

Genre: politisk rysare

Bokens format: 148 x 210 mm

328 sidor med mjukpärm

ISBN 91-975704-4-3

1

Trots att solen den 13 februari 1975 nyss hade gått upp och värmde upp öknen, fick bleka moln emellanåt himlen att mörkna. På grund av de många regndagarna var öknen fortfarande våt, och här och där kunde man se glittrande vattenpölar och förvrängda klippformationer, varav många påminde om människofigurer. Marken var så sandig som man kunde tänka sig, och på vissa ställen spretade buskar mellan uppstickande tistlar.

Det satt tre uniformerade män i militärjeepen: Löjtnant Arman, fanjunkare Qulam och sergeant Zacharia.

Arman var vithyad, omkring en och sjuttiofem lång, smal och hade ett runt ansikte med tunna ögonbryn och ett par små, men genomträngande bruna falkögon.

Zacharia var omkring en och åttio, smal, vithyad men solbränd, med ovalt ansikte, ljusbruna ögon och en näsa som hade blivit knäckt ett par gånger och bara reparerats nödtorftigt på arméns provisoriska sjukhus, så att den formats till ett frågetecken. Hans mun var hårt sammanknipen, vilket fick hans ansikte med de skarpskurna dragen att se hårdare ut än normalt.

Till skillnad från fanjunkaren, som enligt deras befäl major Human kände till vartenda sandkorn av öknen och till och med visste hur många sanddyner det var mellan Torbat och Tabbas, hade varken löjtnanten eller sergeanten någon kännedom om öknen. Det var deras första uppdrag och de ville lära känna området, för att i framtiden kunna operera som spaningspatrull i den här öknen, som täckte södra delen av Khorasan-provinsen i nordöstra Iran.

Löjtnanten var beväpnad med ett handeldvapen, medan de två andra hade var sitt G3-gevär. De var också utrustade med en radiosändare och mottagare. Var och en av dem hade också en kikare och en kompass med sig.

Från den stund efter morgonens uppställning då de satt sig i jeepen och begivit sig från Torbat tills nu hade de farit nästan

en timme och det var bara fanjunkaren som pratade. Löjtnanten och sergeanten lyssnade bara. De ställde inga frågor.

Fanjunkaren som körde bilen var en femtioårig veteran med bleka ögon och en morfars vänliga sätt. Han var över 190 centimeter lång och var mycket överviktig, med en stor mage. Han hade en stark personlig utstrålning, som gav honom en förmåga att få de andra att lyssna på honom.

Arman fick även en känsla av att det han sade inte var lögner, överdrifter eller självförhärligande.

”Det var så att år 1907”, sade fanjunkaren, ”kom Storbritannien och Ryssland överens om att dela Persien i den brittiska delen i syd och den ryska delen i norr och kallade dess centrala del för ett neutralt område. Under första världskriget var Persien neutralt, men interna oroligheter flammade upp i olika provinser i landet och många städer proklamerade sig självständiga. Många av de viktigaste karavanvägarna var också osäkra och ingen kunde passera utan att betala tull till en rövare eller till en lokal stamhövding. Detta var orsaken till att den persiska regeringen kallade in svenska officerare under befäl av överste Harald Hjalmarsson, för att han skulle organisera ett gendarmeri och upprätta ordning och säkerhet inom det neutrala området.”

Jeepen körde genom en ovårdad palmlund. De stora palmkvistarna vajade i vinden. Den omgivande marken hade en skarp glans som av bergssalt. Sanden var gul, men översållad med svarta sandstenskorn. Vinden förde med sig ett tätt regn av sand, som åstadkom ett skrapande ljud bland palmerna.

”Själv kom jag in i armén 1938”, fortsatte fanjunkaren, ”och av tjugonio år i försvaret har jag tjänstgjort nitton år i öknen. I slutet av nästa år kommer jag att gå i pension och då har jag tänkt sätta igång en stor anläggning för hönsuppfödning i Bam, utanför Kerman.”

Det hördes signaler från radion.

Sergeanten i baksätet drog ut antennen och satte i gång att ange sin position.

Det var major Human, deras befäl, som ville kontrollera deras rutinmässiga patrull.

Allt var i sin ordning. Samtalet avslutades.

De körde genom en liten by med fyra hus av soltorkat tegel, där grönt gräs vajade på fälten och några palmer överskuggade vägen. På avstånd betade två får av den magra växtligheten. På vissa ställen var vägen hal och man märkte att bilen gled, och på två ställen fastnade bakhjulen i den djupa leran.

Efter en stund närmade de sig en oas. Där körde fanjunkaren fram bilen till en konstgjord springbrunn med glittrande vatten och stannade. ”Här får vi något i magen”, sade han och såg på dem med en faderlig blick och log. Han öppnade bildörren och steg med svårighet ur. Löjtnanten och sergeanten steg också ur bilen.

Fanjunkaren gick direkt till springbrunnen, kupade sina händer, fyllde dem med kallt vatten och sköljde sitt hår och ansikte. Sedan drack han.

”Det här vattnet smakar som honung”, flämtade han.

Löjtnanten och sergeanten stod stilla och såg på honom.

Fanjunkaren reste sig upp och märkte att löjtnanten krävde respekt, men han brydde sig inte om honom, utan gick till en säng, som fanns mellan två palmer framför ett tehus lite längre bort från springbrunnen, och satte sig ner.

De kände en lukt av bränt ris och urin i luften.

”Här brukar man på dagarna använda den här träsängen som stol för resenärer och på kvällarna som säng för övernattande”, sade fanjunkaren.

Bakom honom gick löjtnanten och sergeanten och satte sig på kanten av sängen.

Fanjunkaren märkte att de två var oroliga, men han sade ingenting.

Runtom tehuset stod sönderslagna trälådor, rostiga oljeplåtdunkar och högar av annat skräp. Vid plåtdunkarna stod en stor rottweiler med en vitrosa fläck på vänstra örat och dimmig ögon. Den var lugn, men fastbunden. I andra

hörnet av tehuset satt en vit katt och gäspade. Inifrån tehuset kom en kvinna i fyrtioårsåldern, med en sjalett som hade glidit ned så att hon hade den om halsen. Hon var tatuerad i ansiktet och i hennes örsnibbar dinglede örhängen. Hon rökte en cigarett.

”Hej”, sade fanjunkaren.

”Jamen hej. Det var länge sen”, sade kvinnan och tog tag i nedre delen av sin klänning och torkade sig i ansiktet.

”Ja, det var länge sen”, sade fanjunkaren. Han vände sig sedan mot de två. ”Hon sköter ensam den här oasen sedan två år tillbaka. Hennes son är saffranshandlare i Birjand och har en lastbil som kör hit en gång i veckan med alla förnödenheter.”

Kvinnan såg in i fanjunkarens ögon och tog tag i hans högra hand. Hon tittade på hans handflata som en spåkvinna och rörde mjukt dess mönster med sitt pekfinger. ”Ett omen”, sade hon.

”Är något på tok?” frågade fanjunkaren.

”Ja, det är det”, sade hon. ”Stanna här i kväll. Övernatta här hos mig i kväll.”

”Varför det?”

Hon svarade honom inte, utan gick mot dörren till tehuset. Innan hon gick in stannade hon vid dörrkarmen och såg frestande på honom.

Fanjunkaren vände sin blick mot marken. Han kände sig generad.

Hon gick in i tehuset för att hämta te åt dem.

”Hon är så där”, viskade fanjunkaren till dem och gjorde en gest för att få dem förstå att hon var opiumrökare.

Hon kom ut med en full tekanna.

De fick var sin kopp te, men fanjunkaren drack fortare än vad han i vanliga fall brukade göra, eftersom han märkte hur löjtnanten nickade mot bilen.

Även när fanjunkaren gick för att betala henne för teet smekte hon hans hand och såg trånande på honom för att övertala honom att stanna, men de satte sig i jeepen och gav sig i väg därifrån.

Nu när de hade druckit lite te kände de sig bättre till mods.

”Den här biten av öknen tillhör stadsdelen Gonabad”, sade fanjunkaren och pekade på kartan som löjtnanten höll i sina händer. ”Vi kör nu mot Tabbas.”

De kom fram till en ändlös slätt med låga sandkullar. Där fanns vissnat gräs och förtorkade träd. På långt avstånd syntes en kamelkaravan som en hägring.

”Man blir mycket nyfiken nuförtiden när man ser en karavan i öknen”, sade fanjunkaren och pekade i karavanens riktning.

”Något speciellt?” frågade löjtnanten.

”Det vet jag inte än, löjtnant! Jag föreslår att vi stannar här ett tag och spanar på dem med kikaren”, sade fanjunkaren.

”Vi gör så”, sade löjtnanten.

Fanjunkaren stannade jeepen och alla tre steg ur.

I sanden kunde de se ödlespår och slingrande avtryck efter ormar.

Löjtnanten lade sig på knä och spanade upp mot karavanen genom kikaren. Han såg en kamelkolonn som verkade stå helt stilla.

Fanjunkaren spanade också upp mot kamelkolonnen genom sin kikare. ”Förr i tiden färdades kamelkaravaner i öknen, men i dagens läge kostar varutransporter med kameler tio gånger mer än att transportera dem med motorfordon här i öknen.”

”Misstänker du något?”

”Jag misstänker att de smugglar cigaretter till Afghanistan eller opium därifrån.”

De satte sig i jeepen och körde mot karavanen.

När de kom jämsides med karavanen upptäckte de att den inte hade någon kameldrivare.

Fanjunkaren bromsade bilen, steg med stor svårighet ur och skyndade sig fram mot en av kamelerna. Han tog tag i kamelens nosrem och tittade noga på dess tårar, som rann från ögonen. Där efter luktade han på lasten.

”Kamelerna är lastade med opium. De är också drogade”, sade fanjunkaren. ”Dessa djur är drogeroende och går själva med sina balar från ett ställe till ett annat som i dvala utan att någon kan bli misstänkt för dådet.”

”Rapportera detta till basen, Zacharia!”

Att löjtnanten kallade sergeanten vid förnamn kändes både angenämt och betydelsefullt för Zacharia. ”Ska ske, löjtnant”, sade sergeanten och höll upp radion.

När löjtnanten gick mot bilen kunde han höra att chefen på basen ville att sergeanten skulle precisera riktningen i förhållande till karavanen som han hade angett.

Lite senare satte de sig i bilen och fortsatte färden i den djupa sanden i saltöknen.

Landskapet ändrade karaktär när vägen förde dem genom en labyrint av klippor, som var staplade på varandra. Platsen låg i en stenig spricka mitt i en dal. På avstånd skymtades ett berg i bakgrunden. När bilen kom närmare såg de ett par stenhus inklämda mellan bergväggen på ena sidan och palmlundarna på den andra. Ovanpå berget syntes en stor glob konstruerad av metall. Den såg ut som ett stort öga som uttryckslost stirrade ut över öknen.

”Det känns så överkligt”, sade löjtnanten. ”En glob på ett berg!”

”Den tillhör utlänningar.”

Löjtnanten vände sig mot sergeanten. ”Vad tror du att det kan vara, Zacharia?”

”Jag tror att det är en spaningsrelästation, löjtnant”, sade Zacharia.

”Men den verkar underlig här i öknen!” sade löjtnanten och vände sig mot fanjunkaren. ”Vilka är dessa utlänningar?”

”Vi får inte snoka i den här saken, löjtnant!”

Löjtnanten sade ingenting. Han tittade ut genom bilrutan. Det började blåsa hårt.

”Vid den här tiden på året brukar värmen följas av regn”, sade fanjunkaren. ”För även om det är varmt, så blir det

pölar med vatten kvar i öknen efter regnet. Bara man har vatten behöver man inte vara rädd för värmen. Vattnet är en gudagåva.”

De kom fram till ett område där jorden var grön-gulgrå och luften luktade ruttet ägg. Jorden hade spruckit och bildat ett pussel av djupa sprickor. Vissa sprickor var smala, andra breda och djupa.

”Det sägs att hela detta område förr i tiden var under vatten”, sade fanjunkaren. ”Men med tiden har värmen torkat den fuktiga leran tills den spruckit som glas.”

Lite senare körde de genom en oändlig rad av grå klippor, som sträckte sig ända till horisonten. Himlen täcktes plötsligt av moln och det blev något fuktigt i vinden. Virvlar av stoft började röra sig över marken och de hörde ett avlägset åskmuller.

Fanjunkaren koncentrerade sin blick framåt, för att inte hamna i fel riktning.

Plötsligt slog blixten ned rakt framför dem och följdes av en åskknall.

”Det är bäst vi kör tillbaka till tehuset”, rådde fanjunkaren. ”Nej”, sade löjtnanten. ”Vi tar risken och fortsätter.”

Det hördes radiosignaler, men innan sergeanten hann dra ut antennen gled bilen häftigt.

Fanjunkaren lade i bakväxeln och backade. Det hjälpte inte. Den snurrade och gled obalanserat. Snabbt lade han i den lägsta växeln och körde sakta framåt. Det hjälpte inte heller. Den gled ännu mer och började sjunka.

”Det är ett träsk”, skrek fanjunkaren vilt. ”Hoppa ur bilen!”

Löjtnanten öppnade bildörren, men tvekade ett ögonblick och vände sitt huvud mot fanjunkaren, som kämpade sig ut ur bilen och såg hur sergeanten snabbt öppnade bakdörren och kastade sig ut. Löjtnanten såg att bilen sjönk ner till över hjulen. Han kröp ut genom bilfönstret och kastade sig upp på taket. Därifrån hoppade han så långt han kunde mot den torra marken, men han landade vid kanten av träsket och gled ner i den sumpiga marken. Han kämpade hårt för att dra sig ur,

men han gled tillbaka ännu mer. Han grep tag i långa grässtrån, som böjde sig mot honom, men de rycktes upp med roten. Han såg som i en dimma hur fanjunkaren kämpade för att dra sig ut ur bilen, som nu sjunkit ner nästan till fönstren och han kände sedan hur något tungt stötte mot hans näsa. Det var ett spänne på ett bälte som sergeanten kastade mot honom. Han tog tag i det med båda händerna. Sergeanten ålade baklänges, sakta men säkert. Löjtnanten kämpade inte längre, utan lät sergeanten dra upp honom ur sumpmarken.

När löjtnanten befriats från den hotande döden torkade han orkeslöst sitt gyttjiga ansikte och tittade mot jeepen, som till hans förtvivlan nu helt försvunnit ner i marken med fanjunkaren som följeslagare. Det var det sista löjtnanten såg av fanjunkarens hopplösa kamp för att överleva och förverkliga sin dröm om hönsuppfödning i Bam.

2

Herregud! Löjtnanten öppnade ögonen i mörkret och såg sig omkring. En kedja som förband hans hand- och fotbojor gjorde det svårt för honom att röra sig fritt.

Han visste först inte var han befann sig, men efter en stund erinrade han sig vad som hade hänt dem. När hans ögon gradvis ställt in sig på mörkret vände han sig om för att undersöka om han kunde se sergeanten på samma ställe. Han kunde se tillräckligt tydligt för att ta sig fram. Han hörde hur vinden ven utanför och det var fruktansvärt kallt i det lilla rummet. Han mindes de mörka gestalterna som hade slagit honom i nacken, men ingenting mer.

Vem i helvete var det som slog ner mig?

Han reste sig klumpigt upp och stapplade fram över golvet. Han satte sig omedelbart på huk och famlade efter sergeanten i mörkret, dock utan resultat. Nästan panikslagen raglade han fram utan att fästa avseende vid den pulserande smärtan i

bakhuvudet. Han kände sig yr och lade sig på det tomma cementgolvet igen och blundade. Han försökte ett par gånger framkalla händelseförloppet i en klar minnesbild, men någonstans blev bilden suddig och det gjorde att han tappade greppet.

Han började tänka efter från den tid då fanjunkaren försvann i den vattensjuka marken och han själv och sergeanten lyckades rädda sig ur träsket. Därefter torkade de sina uniformer. Natten närmade sig. Enligt hans förslag återvände de mot den oas där de träffat den tatuerade kvinnan i tehuset. Trötta och utslitna gick de ett par kilometer utan att någon av dem sade ett ord, eller utan att någon av dem visste exakt om de verkligen var på rätt spår för att komma fram till samma oas. De märkte inte heller att de gick rakt in i en fälla som var mål för en trupp kamouflerade soldater. Det dröjde knappt ett par sekunder förrän soldaterna reste sig upp från sina skyddsgropar med vapen riktade mot dem. Varken han eller sergeanten kunde känna igen soldaternas maskerade ansikten i det svaga ljuset i solnedgången. Det enda han och sergeanten märkte var att soldaterna med hög röst yttrade några koder på ett disciplinerat sätt. Därefter kom en av dem fram och band fast hans och sergeantens händer bakom ryggen, täckte över först sergeantens och sedan hans eget med en svart säck och ledde dem till ett fordon. Plötsligt kände han att någonting störtade runt omkring dem och brakade rätt in i honom, så att han tappade balansen och föll på marken.

Vad i ... ?

Han försökte komma på fötter men så fick han någonting som kändes som ett metallföremål i huvudet. Därefter kunde han inte komma ihåg mer. *Men vilka var de? Jag kände inte igen någon av dem. De var nog inte banditer, inte heller någon sorts smugglare eller opiumhandlare. Deras beteende var väl militärt.* Han tvivlade inte på att de var en grupp utbildade soldater. Men han kunde inte känna igen deras enhet. Han kunde inte heller dechifrera deras högljudda koder.

Finns det ingen möjlighet att ta reda på var det här stället ligger och vart de har fört oss? Befinner vi oss kanske långt bort från öknen? Han försökte hitta ett svar på varför de just hade tagit honom och hans underordnade till fånga. Men han kunde inte komma på något svar. Han satt i sådana tankar, då fotsteg hördes utanför dörren. Han kände hur pulsen steg, när en knarrande järndörr öppnades och det kom in fyra män med dragna automatgevär iförda kamouflageuniformer och med målade ansikten.

”Vad i helvete är det som pågår?” sade löjtnanten med sprucken röst. ”Ni slog halvt ihjäl mig.”

En av dem rörde sitt automatgevär upp och ner som tecken på att han skulle resa sig upp och följa med.

3

När bilen stannade hörde löjtnanten en helikopters rotorblad vina och lite senare en bil stanna. Hans fotbojor gjorde det svårt för honom att stiga ur bilen. Ändå förde bilföraren ut honom och han hörde bilarnas avfärd.

Major Human drog säckarna av deras huvud, först på löjtnanten och sedan på sergeanten. Därefter låste han upp deras hand- och fotbojor med nycklar som han fått av bilförarna. Han verkade lugn och ingav förtroende

Det tog några sekunder för löjtnanten innan hans ögon vant sig vid ljuset från helikopterns strålkastare i nattens mörker. Och när han kände igen major Human gjorde han honnör.

”Det behövs inte”, sade majoren. Han var stor och kraftig, kortsnaggad, gråhårig med grå ögon och ett smalt ärr som sträckte sig från vänster ögonbryn ned till underläppen och gav honom ett hotfullt utseende. Ärret var ett minne från kriget mot rebellerna i Fars-provinsen.

Månen var som ett brinnande öga i öknen. Kyla kom med månskenet och spred sig över öknen landningsbana.

När Arman gick mot helikoptern svarade han på sergeantens honnör bakom sig och tittade på en död åsna som låg lite längre bort vid kanten av banan och luktade av förruttnelse.

Majoren hjälpte dem upp i helikoptern, spände på dem säkerhetsbälten och satte sig i sätet mitt emot dem. Han satte på dem hörlurar med mikrofon och tog sedan på sig ett par själv. Han tryckte därefter på strömbrytaren för att stänga av kontakten mellan passagerarutrymmet och cockpiten. ”Jag är medveten om att ni är totalt utmattade”, sade majoren, men han var tvungen att fortsätta skrika i det dova mullret. ”Vet ni var vi befinner oss?”

”Nej, major”, svarade löjtnanten i skrikande ton.

”Det här är en provisorisk flygbana i Tabbas. Vi tar nu helikoptern till vår bas. Generalen vill prata med er”, sade majoren.

”Ja, major”, svarade löjtnanten.

”Vad är det som har hänt er, löjtnant?” frågade majoren.

”Jag vet inte, major.”

”Vet du vad som har hänt, sergeant?”

”Nej, major!”

Majoren avbröt sitt samtal med dem, började prata i mikrofonen och lyssnade i hörlurar. Hans ställning var sådan att både löjtnanten och sergeanten anade att han pratade med en överordnad.

Efter en halvtimme svävade helikoptern över en gård utanför något som såg ut som en kasernbyggnad. Där landade den och piloten ströp motorerna.

Majoren hjälpte dem att kliva ur och de gick in genom en dörr i ena änden av byggnaden. Därifrån kom de fram till en ny dörr. Majoren bad sergeanten att vänta utanför och vinkade åt en soldat som vaktade utanför ett sammanträdesrum.

Soldaten gick in, men kom snabbt ut och bad dem att stiga på.

På tröskeln till dörren gjorde majoren och löjtnanten honnör.

Inne i rummet var samtliga bord tomma utom ett längst bort där det satt två män. Den ene var kort, civilklädd och mager med svarta glasögonbågar. Den andre var av medellängd och kraftigt byggd, uniformerad och med generalmajors grad. Båda två såg ut att vara i fyrtioårsåldern.

”Utgå, major!” sade generalmajoren.

Majoren lämnade rummet och löjtnanten gjorde honnör.

”Löjtnant, jag är generalmajor Paktan, provinsens militära befäl”, sade han med vass röst och azerbajdzjanskt uttal. Han tittade över axeln på den civilklädde mannen och fortsatte: ”Och den här gentlemannen är brigadgeneral Arian, befäl över provinsens militära underrättelsetjänst.”

”Ge order, general”, sade löjtnanten och gjorde honnör.

Generalmajoren reste sig och gick fram mot honom med raska steg som om han ägde stället. ”Löjtnant, kan du tala om för oss vad som har hänt er under er första patrulltjänst i den här provinsen”, sade han med en röst som var så sträv att det lät som om han led av kronisk bronkit.

”Ja, general. Startade uppdraget klockan sex. Under mitt befäl var fanjunkaren och sergeanten. Kom fram till ett tehus. Efteråt såg vi en karavan. Därefter såg vi en metallkonstruktion ovanpå ett berg. Sedan kom vi till ett område där vår bil sjönk i ett träsk. Fanjunkaren försvann i träsket. Jag och sergeanten överfölls av okända individer. I nattmörkret kördes jag av samma främmande individer till helikoptern och överlämnades till majoren. Därefter flögs vi hit.”

”Och vad är din sammanfattning av hela händelseförloppet, löjtnant?” frågade brigadgeneralen Arian utan att hans pokeransikte röjde några känslor.

Arman dröjde med svaret. Hans ställning blev styvare. ”General ...”

”Officer, generalen bad dig om din sammanfattning. Ut med den!” röt generalmajoren med militärt tonfall.

”General, de okändas agerande var fientligt”, sade Arman – men han visste innerst inne att han inte hade svarat rätt på frågan.

”Låt mig ställa frågan så här. Ditt uppdrag var att observera läget för en kommande spaningspatrull”, sade brigadgeneralen Arian i en vänlig ton.

”Ja, general!”

”Först kommer ni fram till ett tehus. Där ser ni någon. Är det rätt?”

”Ja, general.”

”Och den personen vistas där, eller kanske bor där. Eller hur?”

”Ja, general.”

”Undersökte du på något sätt vad som fanns runt omkring tehuset?”

”Nej, general.”

”Var du inne i tehuset?”

”Nej, general.”

”Ni fortsätter alltså och så som du sa såg ni en karavan.”

”Ja, general.”

”Och ni underrättar major Human om karavanens last via radion.”

”Ja, general.”

”Och ni ser att ingen följer med karavanen, och ni upptäcker inte heller någon som håller utkik efter er?” frågade brigadgeneralen Arian i samma vänliga ton.

”Ja, general.”

”Ni fortsätter sedan tills ni kommer fram till ett berg och ni ser en metallkonstruktion ovanpå det.”

”Ja, general.”

”Undersökte du på något sätt foten av berget eller försökte du åtminstone att ta dig upp och ta reda på vad metallkonstruktionen var bra för?”

”Nej, general.”

”Ni kommer efteråt fram till ett vattensjukt område där er bil och fanjunkaren försvinner i ett träsk.”

”Ja, general.”

”Varför begick just den här erfarne fanjunkaren som tjänstgjort nästan hela sitt militära liv i öknen ett sådant misstag? Kan du förklara det för oss?”

”Nej, general.”

”Är du verkligen säker på att fanjunkaren och bilen sjönk ner i träsket?”

”Ja, general. Jag såg det.”

”Och varför sjönk just fanjunkaren och inte sergeanten eller du?”

”Fanjunkaren kämpade hårt general, men han kunde inte rädda sitt liv.”

”Är du medveten om att allt vad man ser inte nödvändigtvis är sant, löjtnant?”

”Ja, general.”

”Och du och sergeanten arresterades av okända individer, löjtnant?”

”Ja, general.”

”Hur många radiokontakter hade ni haft med major Human?”

”Två, general, men tredje gången sjönk bilen i träsket och kontakten misslyckades.”

”För att du ska förstå vill jag tala om för dig att just på grund av detta radioavbrott satte vi hela provinsstyrkan i beredskap och två stora trupper spanade efter er från luften och på marken i hela området”, suckade brigadgeneralen Arian. ”Och vi fick ett telefonsamtal från den brittiska utvecklingsexpeditionen om att ni satts i arrest hos dem.”

”Att en iransk officer under mitt befäll arresteras på iranskt territorium av en främmande makt kallad den brittiska utvecklingsexpeditionen är oacceptabelt”, sade generalmajoren korthugget.

”Kan du nu lägga pusselbitarna på plats, löjtnant?” frågade brigadgeneral Arian.

”Ja, general.”

”Kan du nu tala om för oss vad som är din sammanfattning av hela händelseförloppet?” frågade brigadgeneral Arian.

”Ja, general. De okända elementen är våra fiender”, sade Arman – och han visste innerst inne att denna gång hade han svarat rätt på frågan.

”Jag måste informera dig om vad den brittiska utvecklings-expeditionen är för något och vilka uppgifter den har i vårt land.”

”Ja, general.”

”Under den stora jordbruksutvecklingen bad Storbritannien år 1965 shahen om tillstånd att experimentera inom jordbruksutvecklingen i Tabas med hjälp av en ny konstbevattningsmetod, det vill säga att lägga plast under jord för att vattnet skulle kunna cirkulera med hjälp av pumpar. En grupp av deras arkeologer skulle också söka efter persiskt kulturarv när man grävde i jorden för jordbrukssyften. Deras ansökan blev beviljad och de startade sin verksamhet 1968.”

”Kom till saken, general”, sade generalmajoren otåligt.

”Ja, de första två åren misstänkte vi ingenting, men det hände mystiska saker senare, som gjorde att vi gick omkring och spanade på deras aktiviteter, men vi slog bara huvudet i väggen. Inte desto mindre är vi övertygade om att de är inblandade i olika slags brottslig verksamhet – mutor till statstjänstemän, mord, våld, narkotikahandel och brott riktade mot regeringen”, sade brigadgeneral Arian.

”Jag tror att en del av dessa element är frilansare i den internationella underrättelsetjänsten. Legosoldater, lönnmördare, förbrytare, kalla dem vad ni vill. De har säkert dykt upp i Sydafrika, Nicaragua, Guatemala, överallt där jobbet var smutsigt nog och sedelbuntarna tillräckligt tjocka.” Generalmajoren sökte efter ord i minnet. Det blev tyst i rummet. ”Och varje militärliknande grupp är farlig i det här landet, vi måste ge dem högsta prioritet.”

”Och så länge vi inte har något bevis för deras brott kan vi inte agera, i synnerhet som de både har politisk immunitet från regeringen och än idag har giltig kapitulationsrätt. Det vill säga att även om deras brott är bevisat här i landet kan vi inte döma dem enligt iransk lag, utan det är enbart deras respektive land i Europa eller USA som kan göra det.”

”Men det har aldrig hänt tidigare att de vågar arresteras av våra officerare och överlämna honom till oss i hand- och fotbojor”, sade generalmajoren.

”När stenen en gång kommit i rullning, kommer vi inte att göra något för att hejda den”, sade brigadgeneral Arian.

”Och vi har inte fått någon topphemlig rapport vare sig från Savak eller någon annan iransk myndighet om att dessa element har rätt att begå vilket brott som helst i vårt land.”

Löjtnanten kände generalmajorens vrede, kontrollerad men kraftfull.

”Trots att Savak är en stat i staten, har de inte resurser nog att kontrollera området. Det skulle kräva alla agenter de har och ändå inte räcka till. Och vi kan inte lita på de lokala tjallarna heller. Många av dem är också medlemmar i olika religiösa motståndsrörelser eller latent kommunister.”

”Därför bör man inte gå till tandläkaren när man har ont i foten”, sade generalmajoren sammanbitet. ”Och om vi vill ha slut på den här leken, måste vi sätta in kommandotrupper. De vet hur man handskas med den här sortens problem.”

”Ja, general”, svarade löjtnanten bestämt.

”Lojalitet är ett vackert drag.”

”Ja, general.”

”Har du några män som är lojala mot dig, löjtnant?”

”Ja, general.”

”Näm en.”

”Ja, general, sergeant Zacharia.”

”Verkställ uppdraget, löjtnant”, beordrade generalmajoren.

1

Arman föddes 1950 i Julfa, den armeniska stadsdelen av Isfahan. Hans kristna namn var Armen, men man kallade honom för Arman för att det skulle vara lätt för alla att uttala. Hans mamma var hemmafru och hans pappa var diakon i en kyrka i Julfa. Som femtonårig pojke var han gullgossen med den sorts magnetism som kvinnor älskade och män beundrade. Han var främst i varje idrottsgren som han deltog i. Lärarna avgudade honom, eftersom han trots sin allmänna popularitet var älskvärd och respektfull. Det skulle vara frestande att säga att Arman var den iranska drömmen. Många människor ansåg verkligen det, men Arman visste genom de blåmärken han hade fått i sin barndom i Isfahan, att det var ett handikapp att vara armenier. Det var en kvarnsten om halsen. Livet skulle vara mycket bättre om alla helt enkelt kunde vara iranier.

Under gymnasietiden bestämde han sig för att bli skådespelare och med stor möda arrangerade han en teatergrupp och ordnade två teaterturnéer. Men man stoppade honom med anledning av att det han gjorde var hedniskt. Där efter försökte han behålla sin teatergrupp intakt men förvandlade den till ett spaningsteam vid namn armeniska räddningsgruppen. Anledningen var att det just under den här tiden organiserades två muslimska grupper bestående av stadens religiösa ungdomar. Den ena gruppen hade för avsikt att trakassera den judiska minoriteten som befann sig i Khalaja och den andra gruppen trakasserade armenier i Julfa.

Först lyckades man sätta skräck i många judar och kristna, så att en del av judarna och armenierna bestämde sig för att flytta från Isfahan till andra mindre farliga städer. Det hade också spritts ett rykte att en del handelsmän i basaren stödde dessa muslimska ungdomar ekonomiskt. Men när ett par unga muslimska extremister hade gått så långt att de satte ett märke med kniv i ansiktet på en judisk flicka kunde man inte tolerera det längre. Det var då armeniska räddningsgruppen satte i gång

sin aktion. Först försökte man i tysthet identifiera vilka dessa grupper ledare var och vilka som var mest aktiva bland dem. Sedan spårade man vilka som hjälpte dem ekonomiskt.

Den 14 oktober 1967 genomförde armeniska räddningsgruppen sin stora operation i Isfahan. Under denna dag skakades hela staden av skräck, skrik, blod och rök. Där efter försvann all sorts fientlighet dessa grupper emellan helt och hållet, och i stället blev allt lugnt i Isfahan. Sedan kunde man leva i en fredlig stämning och man hörde sällan talas om några etniska sammandrabbningar.

Arman arresterades efter upproret och sattes i förhör hos den civila underrättelsetjänsten, Savak, två långa dagar. Den tredje dagen skickade man respektfullt hem honom på villkor att han i framtiden skulle delta som fredsmäklare ifall det uppstod några fientliga konflikter mellan olika etniska grupperingar i området. Han hade den här uppgiften ända tills han kom in i kadettskolan.

Anledningen till att Savak då lämnade honom i fred var att han erkände att han sympatiserade med Dashnak, ett armeniskt nationalistiskt parti som kämpade för ett förenat och självständigt Armanistan, och Savak bedömde att hans sympati någon gång i framtiden kunde komma dem till nytta, för att spåra kommunister eller andra radikala sympatisörer i landet.

2

Efter gymnasiet funderade Arman på att bli officerare. Under skoltiden hoppade han från ämne till ämne och tänkte föga på vad det skulle kunna innebära för hans framtid. Under sitt första år efter gymnasiet gjorde han egentligen ingenting. Han arbetade ett tag som livsmedelförsäljare och klättrade gärna i Sofeh-berget tillsammans med sina vänner.

Vi har alla ett öde, tänkte han och en höstdag 1969 blev han medveten om sitt. Tanken att bli militär hade fötts hos honom: *Kanske är det officerare jag ska bli?* Han funderade några dagar. Sedan bestämde han sig för att åtminstone försöka.

Han började omedelbart omsätta sitt beslut i praktiken. Eftersom han var motiverad gick det lättare än vad han hade trott. Han blev antagen till kadettskolan i Teheran vid första försöket. Fastän han aldrig talade om det för en själ, var detta den utbildning som han gillade mest av alla. Utbildningen hade dittills inte vållat honom några problem. Han hade inte på något sätt utmärkt sig, men ändå tillhört den bättre hälften i sin årskurs. Han trivdes nu mycket bra som kadett, och upplevde på ett sätt som han inte tidigare gjort att han funnit sin plats. Han lärde mer om sig själv än han någonsin trott vara möjligt. Utbildningen gav honom instruktion i många ämnen som ledarskap, militär instruktionsteknik, kartläsning, infanteritaktik och vapen, förutom kårens historia och traditioner. Dessutom ingick första hjälpen, stridsunderrättelsetjänst, vertikala manövergrupperingsoperationer, stridsvagns- och amfibieoperationer och inte minst konditionsträning, som han tyckte bäst om.

Medan de flesta andra kadetter omväxlande svimmade eller stönade eller bad en bön att det skulle ta slut blev Arman alltmer upprymd för varje armhävning och bålrullning och varje kilometer han sprang. Han rentav älskade hinderbanan och ägnade en del av sin knappa lediga tid åt att försöka finslipa sin teknik i att avverka den. Han blev till och med mer bekant med sitt gevär än med en racket.

Han klarade alla skriftliga examina i militära kunskaper och färdigheter, jämte praktiska prov i landnavigation och militär instruktionsteknik, men han räknade med att de mer sportbetonade momenten skulle ge honom en guldmedalj.

Han fick mycket höga poäng i gevärs- och pistolskytte, men överträffades ändå av ett halvt dussin landsortspojkar, som hade vuxit upp i jägarfamiljer. Han slog i alla fall samtliga i konditionsproven, och det var en viss tröst för honom när han totalt hamnade på elfte plats.

Under fjärde året vid kadettskolan fattade han ett viktigt beslut som skulle påverka resten av hans liv. Han hade kommit att inse att allt han hade gjort under fyra år nu visade att han hade förpliktigt sig att försvara sitt land, men ensamheten var en tung börda för honom. När han såg barnen på lekplatsen leka längtade han efter att bli far, men han var inte säker på att han kunde engagera sig helhjärtat. Trots att han nyligen fyllt tjugofem år var han inte alls intresserad av att få stadigt sällskap. Men det oväntade hände under hans första permission, då han hade fått sin officersfullmakt. Han fick en veckas permission att se fram emot och han bestämde sig för att åka hem till sina föräldrar i Isfahan och vara tillsammans med dem. Sedan skulle han den 15 januari 1975 lämna Isfahan, för att bege sig till provinsen Khorasan i nordöstra Iran på sin första kommendering.

3

Arman hade känt många kvinnor före Eva och hade ibland blivit blint förälskad, men det han kände för Eva, när han för första gången träffat henne i Isfahan under sin permission, var något helt annorlunda. Aldrig tidigare hade han velat ge så mycket av sig själv, inte bara sinnligt utan också ömt.

Eva var litteraturlärare. Hon var utbildad till fil.kand. i persiska språket vid Teherans universitet. Efteråt vikarierade hon några månader vid olika gymnasieskolor i Teheran, tills hon fick en fast tjänst på ett gymnasium i Julfa i Isfahan, där hon lärde känna Arman via en bekant.

Den bekante, en armenisk officer som hette Samuel, var skyldig sin frus väninna, Eva, en gentjänst. Eva hade tidigare arrangerat en träff för honom och sin väninna som hade visat sig lyckad, och nu var det hans tur att hjälpa henne. Han arrangerade därför en blindträff för Arman.

Motvilligt och utan att veta vad som väntade honom gav Arman sig i väg till huset där han skulle träffa Eva.

Under färden med taxi kände han sig tveksam om vad han höll på med. *Varför i helvete har jag gett mig in på det här?* Han skakade huvudet och lät sina tankar flyga över staden.

Isfahan! Den vackraste staden i hela världen! Jag undrar om staden Isfahan har förändrats under dessa år.

Isfahan hade varit en underbar stad för honom att växa upp i. Där fanns trädgårdar för utflykter, floden Zajanderood att simma eller fiska i året runt. Han tyckte om besöken på Shah-torget och den gamla basaren med färgglada suffletter med tecken på ägarnas religiösa renlärighet. Där arrangerades äventyrskvällar och där fanns en riktig teater med den folklige skådespelaren Arham Sadr i spetsen och den stora nyårsbelysningen. Arman log vid tanken på allt fint han hade upplevt där, men han såg förändringar som slog honom med häpnad. Många av de aristokratiska gamla husen, som det bakom Shah-torget, hade sålts till stora företag och skrikiga neonskyltar hade satts upp på eleganta, gamla fasader. Staden var stadd i tillväxt, ny byggnation ägde rum överallt med ett konstant buller från grävmaskiner. Hela stan såg ut som om den hade förötts i ett krig, där den låg omgärdad av kedjestängsel, medan påkranar attackerade marken. Trots det såg han att detta alltjämt var hans älskade Isfahan, denna pråliga, fräcka, folkliga stad som hade motstått tio århundradens invasioner, utländska ockupationer, krig, hemsökelse och excentriska härskare.

Hans taxi krängde och bromsade runt Kohneh-torget, som liknade manegen i en cirkus, upphugget nu för byggandet av en ny vägbana. Arman såg hur Isfahaniborna, som var vana

vid att anpassa sig, oberörda i sina traditionella kostymer eller slöjor skötte sina sysslor så som de alltid gjort, om de inte satt framför tehusen och undrade vad denna kraftinsats för utvecklingen egentligen skulle tjäna till.

Han steg ur taxin och gav sig in på torget, vilket som vanligt myllrade av folk. Han trängde sig fram genom folkvimlet och kände att ljuden och lukten var bedövande. Han fortsatte sin väg genom de smala gränderna, som ekade av gatumånglarnas rop och tiggarnas böner om allmosor, samtidigt som han höll handen i fickan för att kunna gå säker för samvetslösa ficktjuvar. Därefter fortsatte han tills han kom fram till trädgårdarna i de smala bakgatorna och sedan fann han sig vid den rätta adressen.

Trots att han hela dagen hade plågats av en egendomlig känsla, en blandning av tveksamhet och förväntan, kom han fem minuter för tidigt. *Men, för helvete*, tänkte han, *det är en uppgörelse som båda parter har glädje av.*

Framför ett gammalt hus vars dörr var placerad vid foten av en mycket hög cypress suckade han och knackade.

Inget svar.

Han blev tveksam igen och bestämde sig för att gå därifrån, då dörren öppnades. Han såg en utsträckt hand som välkomnade honom.

”Hej, jag heter Eva. Samuel har berättat för mig om dig. Vill du inte komma in?”

Han kände en ström passera från hennes hand till hans. Han kände sig alldeles mållös. Det enda han tittade på var Eva.

Eva var slank och nästan lika lång som han själv, med ettrigt svarta lockar samlade i en knut på hjässan. Hon hade smal, rak näsa, stora, brett sittande ögon och fyllig mun och var klädd i en enkel bomullsklänning som framhävde hennes smala midja och fylliga bröst.

Hon är nog tjugotre, bedömde han. *Okynnig, livaktig och orädd. Hon är till hälften glödande kol, till hälften*

fyrverkeripjäs. Hennes hjärtformiga ansikte, med fräknig panna, axellångt svart hår och ljusbruna ögon, glittrar av renhet. Hon är säkert född i Teheran, eftersom hon talar armeniska med teheranisk dialekt. Hennes röst är så charmerande lugn och sensuell.

Och hon bedömde honom snabbt: *Han är närmare de tjugofem, kanske 175 centimeter lång, smärt med kraftfullt, intelligent ansikte.*

”Jag är född och uppvuxen i Teheran”, sade Eva.

”Varför flyttade ni från Teheran till Isfahan?”

”Min pappa pensionerades och själv fick jag en fast tjänst här”, sade hon. Båda två blev tysta ett tag och stirrade på varandra. Där efter fortsatte hon: ”Det här är pappas hus. Han köpte det när vi flyttat hit. Min pappa arbetade som politisk rådgivare hos gamle kungen, Reza-shah, och även hos den nuvarande shahen”, sade hon – sista meningen med viskande ton.

”Så ni bor inte i Julfa?”

”Nej, men vi har våra regelbundna kontakter med Julfaborna, särskild vid högtider.”

Eva förde honom genom en svagt upplyst korridor med fuktiga marmorväggar. Där var luften fylld av en bedövande blandning av parfym, ånga och klor.

”Numera är min pappa hemma för det mesta. Han trivs med att bada hela tiden. Kalla honom hans namn, Jervand, om du blir tilltalad”, sade hon och öppnade en dörr. ”Pappa, vår gäst är här.”

De steg in i en enorm sal med marmorpelare och takfönster, från vilka ett svagt solljus mjukt lyste. Den dominerades av en stor bassäng med en fontän i mitten.

En leende äldre man med bastant kropp kom emot dem. Han hade en handduk virad kring kroppen och ett glas med kallt mintte och skålar med skalad frukt i händerna.

”Välkommen”, sade han och skakade hand med Arman.

Armans hand omslöt av pappans stora och kraftiga näve och han ansträngde sig för att le artigt. ”Tack!”

”Var bara vänlig mot min dotter. Hon är den enda jag har kvar i livet”, sade pappan. Hans röst var allvarlig men vänlig.

Arman lyckades få fram ett leende, men han visste inte vad han skulle svara, så han sade ingenting.

”Vill du inte bada?” frågade pappan Arman.

”Nej tack, pappa”, svarade Eva innan Arman hann öppna munnen. ”Vi har nyss lärt känna varandra och vi har nog mycket att prata om först.”

”Tack ändå”, svarade Arman och följde efter Eva, som redan var ute ur salen.

”Detta hus är ett av flera hundra hus med eget bad i Isfahan. Det är minst tvåhundra år gammalt.”

”Var är din mamma?” frågade Arman.

Eva stannade och blev tyst ett tag.

”Har jag sagt något jag inte borde ha sagt?” sade Arman.

”Nej, ingen vet var hon finns eller vart hon tagit vägen. Hon försvann spårlöst efter att hon gått till en charkuteriaffär i området för att handla.”

”Underligt!”

”Ja, det är underligt. Ett tag spreds ryktet att styckmästaren hade våldtagit och mördat henne och sedan styckat hennes kropp och sålt köttet till sina kunder, men ingen kunde bevisa det. Polisen gjorde sitt yttersta för att klara upp mysteriet, men de fann inga spår efter henne att följa.”

”När hände detta?”

”För ungefär tretton år sedan.”

”Har ni något hopp om att någonsin hitta henne?”

”Vi skulle gärna vilja ha det, men man måste vara realist och vi har knappast förutsättningar att ens försöka finna henne.”

Det fina med henne är hennes positiva sätt att reagera på det som kan vara värst, tänkte Arman.

”Ja ... det var en förfärlig tid. Jag såg ibland min mammas blodiga, lemlästade kropp framför mig. Den synen spökade ständigt i mina tankar. Jag funderade på att gå till doktorn, men jag visste att jag inte vågade prata om det här med någon.”

Det blev tyst ett tag mellan dem.

Han verkar inte vara en människa med en negativ inställning, tänkte Eva.

De fortsatte och kom till slut till ett jättelikt rum med en enorm fontän mitt i golvet.

”Det här vackra gamla rummet fungerade länge som ett harem, kvinnornas avdelning”, sade Eva.

Arman tittade på golvet, som var av omsorgsfullt polerad marmor, så mättat mörkblå att det såg ut som djupt vatten. Han var nästan rädd för att gå på det. Han tänkte att om han tittade ner, skulle han få se fiskar glimra i djupet. Det stod låga divaner kring väggarna med kuddar av siden och sammet. Tiotals mässingslampor hängde i kedjor och speglades i marmorpelare och valvbågar och i det höga taket med det invecklade mosaikmönstret. Alldeles under taket vette skärmförsedda balkonger ut mot salen och Arman föreställde sig att en svunnen tids kungar eller furstar måste ha suttit där och i hemlighet iakttagit sina kvinnor.

Eva pekade på väggarna.

Arman tittade och såg underliga målningar på väggarna, scener med nakna kvinnor som badade i fontänen, en del till och med omslingrade i erotiska omfamningar. *Var de porträtt av kvinnor som verkligen hade levt?* undrade Arman, fångad av deras mandelögon och yppiga lemmar. *Hade dessa ansikten haft namn en gång i tiden och hade de kanske haft stora kärlekspassioner?*

Eva och Arman satte sig i detta rum, drack te, åt frukt och pratade om allt.

Arman märkte att de två hade mycket gemensamt – ett starkt intresse för teater, film och friluftsliv. Inte minst delade de en intensiv likgiltighet för förfädernas religiösa sedvänjor. Han tänkte att han aldrig tidigare hade mött någon flicka som Eva och från det ögonblicket följde han efter henne som en liten hundvalp.

4

Det var ännu mörkt ute när Arman väcktes på morgonen i sin nya vistelseort i Khorasan. Han klädde sig i sin löjtnantsuniform och såg sig i spegeln, men han kände inte den glädje han väntat. Det var alldeles tyst i hela området, endast från rummet bredvid hördes ett svagt buller; det var en annan officer som steg upp för att förbereda sig för morgonens uppställning.

Denna dag hade Arman väntat på i fyra år. Nu var han äntligen officer. Han behövde inte längre sitta och ledas över böckerna eller ställa sig i givakt vid ljudet av sergeantens röst. Allt det där tillhörde det förflutna. Han var färdig att gå ut i livet. Han skulle få en egen inkomst; vackra kvinnor skulle kanske le mot honom, men nej, endast Eva. Han insåg att hans bästa tid, den första ungdomen, var över. Han betraktade sig själv i spegeln. Han såg ett ansträngt leende på ett ansikte som han förgäves försökte finna sympatiskt.

Så dum jag var! Varför kunde jag inte le glatt mot Eva när jag tog farväl av henne?

Dagen innan hade permissionen tagit slut och dagen kommit för hans avresa till Khorasan. När han kom till flygplatsen tidigt på morgonen, såg han att Eva redan hade kommit dit före honom och väntade på att ta adjö – åtminstone för en kortare tid. Deras blickar möttes och något outtalat passerade mellan dem, men det gjorde det inte lättare för honom. Även om detta var hans första kommendering i fredstid var det inte helt riskfritt.

”Var rädd om dig Arman. Se till att du inte blir skadad”, sade Eva

”Du behöver inte vara orolig. Vi ses om en månad igen”, sade Arman.

”Du vet att jag kommer att sakna dig.”

”Jag kommer också att sakna dig.”

De var sorgsna och på sin vakt. Ett ögonblick ville de säga något om sin kärlek och omfamna varandra hårt,

men det gjorde de inte.

När Arman gick mot flygplanet kunde han känna Evas blickar i ryggen, och han vände sig om en sista gång innan han försvann in i planet.

Bara tomma och meningslösa fraser kom över mina läppar, när jag sa adjö till henne, i stället för de varma och kärleksfulla ord jag borde säga.

Han försökte koncentrera sig på sin uppgift, men tankarna gick hela tiden tillbaka till Eva. Han tänkte på att det hade varit något ovanligt med deras avskedstagande. Han förstod inte riktigt vad det var, men Eva verkade ha velat hålla fast honom länge då de tog adjö. Blicken i hennes ögon gjorde honom bekymrad. Han såg sig i spegeln igen och kände sig som om han stod i begrepp att anträda en resa utan återvändo.